PRZEGLĄD
ROLNICZY, HANDLOWY I PRZEMYSŁOWY

Pismo bezpłatne, wychodzące dwa razy na tydzień przy DZIENNIKU WARSZAWSKIM.

N^ER 28.

WARSZAWA.—NIEDZIELĄ

Dnia 26 Marca (7 Kwietnia) 1855 roku.

KOMMISSJA RZĄDOWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I DUCHOWNYCH.

Podaje do powszechnéj wiadomości co następuje: Minister dóbr Państwa, pragnąc usunąć nadużycia, jakieby mogły mieć miejsce przy spławianiu do Cesarstwa drzewa i statków z Królestwa Polskiego, niezaopatrzonych w świadectwa pochodzenia i prawności nabycia, upraszał JO. Księcia Namiestnika Królestwa o wydanie rozporządzenia polecającego, iżby handlujący drzewem i właściciele statków spławiający w głąb Cesarstwa też artykuły, zaopatrywali się od miejscowych władz policyjnych w świadectwa objaśniające gatunek i ilość przeznaczonego do spławu drzewa, oraz rozmiar statków ze wskazaniem miejsca, w którem drzewo przygotowano i statki wybudowano, przy ostrzeżeniu ich nadto, że za nadejściem nawigacji w r. b., ze wszelkiem bez wyłączenia drzewem i statkami, jakie znajdować się będą na wodach Cesarstwa bez świadectw postąpionem będzie podług praw tamecznych, t. j. art. 816, 817, 1533 i 1534 ustawy leśnéj i art. 967, 968, 969 kodeksu karnego, chociażby właściciele spławów usprawiedliwiali się nabyciem drzewa lub statków w Królestwie Polskiem.

Jakkolwiek spław drzewa i statków z lasów Królestwa do Cesarstwa, z powodu trudności transportów po większéj części idących pod wodę, nie może być bardzo czynnym, dla ochronienia wszelako handlujących tutejszych od wszelkiego zamitręzenia i zawodu, rada administracyjna Królestwa na przedstawienie komisji rząd. spraw wewn. i duch., decyzją z dnia 18 (30) stycznia r. b., wydała przepisy następujące:

1. Zakupujący drzewo z zamiarem spławienia do Cesarstwa, jeżeli uskuteczniają zakupy w lasach rządowych, zaopatrywać się winni w świadectwa nadleśniczych, spławiający zaś drzewo z lasów prywatnych, w świadectwa wójtów gmin lub burmistrzów.

2. Jak jedne tak drugie z tych świadectw, pisane być powinny na stemplu ceny kop. 7½ w języku Rosyjskim i Polskim, opatrzone wyraźnym podpisem wydającego, urzędową pieczęcią i zawierać mają szczegóły następujące: *a*) w któréj gubernji, powiecie, osadzie lub wsi do jakich dóbr rządowych lub prywatnych należącéj, drzewo zostało nabyte, lub wyroby z tegoż przygotowane; *b*) na ilu statkach lub tratwach spławia się drzewo i jaka jest jego miara, gatunek, czy jest budulcowe to jest belki, drągi, łaty, deski i t. p. czy już wyrobione, jako to: obody, sanie, osie, szpice, obręcze i t. p., lub nakoniec opałowe, a w tym razie ile sążni onego.

3. Właściciele statków wodnych do Cesarstwa na spław przeznaczonych, zaopatrywać się mają w świadectwa władzy policyjnéj tych miejsc gdzie statek został wybudowany, w których poszczególnionem być winno, z jakiego i gdzie zakupionego, to jest z lasów rządowych lub prywatnych drzewa, statek został zbudowany, nazwa statku i jego wymiary, nakoniec dokąd ma być spławiany.

Cechy świadectwa będą też same, co w świadectwach na drzewo pozyskiwanych.

Nadto dla uprzedzenia osób interessowanych, o odpowiedzialności, na jaką wystawiliby się przez zaniedbanie zaopatrzenia się w powyższe świadectwa, zamieszczają się tu wzmiankowane wyżéj przepisy praw obowiązujących w Cesarstwie.

§. Z ustawy Leśnéj Zbioru Praw Tom. IV.

Art. 816. Jeżeli przy rewizyi spławianego drzewa na rogatkach przez przeznaczonych do tego Urzędników, lub na tych miejscach gdzie tratwy z drzewem zatrzymają się dla sprzedaży, okażą się u handlującego drzewem bilety dawniéjszego spławu, bez podpisu urzędników, lub jeżeli wcale nie będzie biletu na wszystkie drzewo lub części onego, w takim razie pociąga się do kary właściciela drzewa na zasadzie art. 817.

Art. 817. Za nieposiadanie biletu na spław drzewa, ściąga się kara od jednéj sztuki po 1 1/2 kopiéjki, a za wyroby drzewne po 5 kop. sr. od rubla, po oszacowaniu wyrobu na pieniądze. Obok tego od spławiających ściąga się deklaracja że jeżeli śledztwo okaże, iż spławiane bez biletu drzewo zostało samowolnie wyrąbane i nie w tych miéjscach które w deklaracji wymienił, w takim razie właściciela drzewa lub statków pociąga się do odpowiedzialności według prawa, drzewo puszcza się w dalszy transport dla sprzedania pod nadzorem, przy zaleceniu tych miejsc dokąd transport udaje się, aby po sprzedaniu drzewa osiągnięte pieniądze po zaspokojeniu ludzi do spławu użytych odesłane zostały do Zarządu Opieki Ogólnéj, do czasu ukończenia o tém śledztwa.

Art. 1533. Jeżeli przez urzędnika Leśnego, znalezione będą na łodziach lub innych statkach bilety niezgodne ze znakami na statkach znajdującemi się w takim razie od właściciela statku pobieraną będzie opłata ustanowiona od statków wodnych wyrobionych w lasach Rządowych, i prócz tego za karę pobiera się ósma część tejże opłaty, a następnie cechuje się statek i wydaje się właścicielowi nowy bilet z wyszczególnieniem w nim pobranéj opłaty i kary pieniężnéj.

Art. 1534. Właściciele statków ulegają opłacie na rzecz Skarbu i karze ustanowionéj art. 1533 i w takim razie, jeżeli wydanych sobie

od Władz miéjscowych biletów lub świadectw w czasie spławu niewręczą tym, którym transport statków jest poruczony a to celem przedstawienia tychże świadestw na rogatkach urzędnikom leśnym, lub urzędnikom Zarządu Kommunikacji.

Z kodexu kar Cesarstwa.

Art. 967. Jeżeli przy spławie właściciel drzewa albo wyrobów drzewnych nie okaże biletu na cały transport lub część takowego, ulegnie karze pieniężnéj do wysokości ceny drzewa w bilecie nie oznaczonego.

Art. 968. Kto przy spławie statków wodnych nie przedstawi przepisanych biletów na rogatkach, albo jeśli takowe okażą się nieodpowiedniemi cechom na tychże statkach będącym, albo nakoniec, jeżeli statki te wcale ocechowane nie będą, w takim razie winny ulegnie oprócz opłaty ustanowionéj od statków wodnych drugiéj takiéjże opłacie.

Tejże karze ulegną właściciele statków którzy nie będą posiadać osobnych przepisanych biletów na łódki i czółna, chociażby takowe zbudowane były dla większych statków ale puszczone na spław bez tych ostatnich.

Art. 969. Oznaczonéj poprzednio art. 968 karze ulegną także właściciele statków:

a) Jeżeli biletów lub świadectw na statki wczasie spławu nie wręczą tym którym transport tychże statków będzie poruczony a to celem przedstawienia onych w razie żądania na rogatkach.

b) Jeżeli statki ich zostały przerobione ze zamianą rozmiaru, a o tem nie zrobiono przez Władze policyjne wzmianki na biletach.

Warszawa dnia 19 (31) Marca 1855 roku.

Zarządzający Wydziałem,
Rzeczywisty Radca Stanu, Biernacki,
Naczelnik Sekcyi, Paprocki.

CHODOWANIE (UPRAWA) ROŚLIN

w szczególności.

(Dalszy ciąg).

Gatunki zboża kłoskowego.

Dwurzędowy Jęczmień latowy.

1) *Klimat i grunt.*

Choduje się tam, gdzie jęczmień zimowy rosnąć już nie chce. Pierwsze cztery klassy gruntu szczególniéj mu sprzyjają; na piątéj i szóstéj klassie udaje się tylko przy wysokiéj kulturze, a na gruntach lżejszych tylko w czasie wilgotnéj pogody. Jęczmień ten wymaga nader pulchnéj gleby, i nie może znieść ani grup, ani surowości, ani chudości, ani téż kwasu w gruntach.

2) *Następstwo roślin.*

Dobrze uprawiane rośliny okopowe zostawiają po sobie rolę kruchą, spulchnioną i oczyszczoną z chwastów; są więc na pośrednie rośliny dla tego jęczmienia bardzo dobre. Po zbożach kłosowych tylko udaje się wtedy, gdy rola dostateczną posiada siłę. Źle się zaś udaje po sobie samym, po rzepie i po lnie. Jeżeli go poprzedzały zboża ozime, na koniczynisku zasiane, więc się także udać nie chce.

3) *Uprawa roli.*

Jeżeli dobrze podmierzwione rośliny okopowe stały na pierwszéj, drugiéj, czwartéj i piątéj klassie gruntu; tedy podoruje się rolę na zimę, zostawuje się ją tak w skibach, gdy na wiosnę oschła, bronuje się tęgo, sieje potem jęczmień i pokrywa się go ekstyrpatorem. Grunt klassy trzeciéj uprawia się z początku także, lecz orze się przed siewem jeszcze raz, a nawet dwa razy. Gdy następuje jęczmień po zbożu kłoskowém, tedy podoruje się ściernisko rychło w jesień, radli się na zimę, lub też orze jeszcze raz; a skoro na wiosnę obeschnie rola, tęgo się uwłóczy. Próchniczny grunt glinkowy lub gliniasty, albo obfity, piaskowo-gliniasty, można zaraz orać do siewu. Zwyczajny grunt glinkowy orze się przed siewem przynajmniéj dwa razy. Po każdéj órce następuje zawsze zaraz włóczka. I walcowanie sprzyja jęczmieniowi na gruntach lekkich, na których także przyorywać go można; na ciężkich atoli tylko się przywłóczy. Podór jesienny powinien nastąpić zaraz po sprzęcie pośredniego zboża,

4) *Nawóz.*

Stara moc w gruncie wystarczy pod to zboże, gdyż wzrost jego trwa tylko około 10—12 tygodni. Pospolicie stoi jęczmień na drugiéj mierzwie. Chcąc atoli mierzwić bezpośrednio, trzeba to uczynić na zimę, biorąc gnój rzadki, dobry kompost, albo mierzwę zieloną. Jęczmienia z órtowiska lub z owczego gnoju nie lubią piwowarzy. Na tęgiem umierzwieniu jęczmień polega.

5) *Czas siewu i ilość wysiewu.*

Ciepłe, suche i obfite grunta obsiewa się tak rychło, jak tylko można, t. j. zaraz ze kry, w Lutym i wMarcu, jeżeli pogoda posłuży Nigdy nie trzeba czekać, aż rola otwardnie. W zimniejszych okolicach sieje się się jęczmień jak tylko rola się ogrzała, np. w Kwietniu lub na początku Maja. W ogólności tém rychléj siać trzeba, im grunt lekciejszy a suchszy klimat. Rychły siew zaleca się wtenczas, gdy grut ma skłonność do wyschnięcia i gdy po jęczmieniu ma następować koniczyna. Wielu rolników rozpoczyna siew, gdy jabłonie kwitnąć zaczynają. Sieje się pospolicie w dnie, po których deszczu spodziewać się można, albo też nad wieczorem, przykrywając siew na drugi drugi dzień rano obrosę. Jęczmień do siewu często zmieniać należy, przytem uważać na to, aby był wielkiego, białego, mączystego i ciężkiego ziarna. Wysiewa się na morgę podług okoliczności 1—1¼ szefla. Pamiętać należy, że siew zagęsty sprawia poleganie, a zarzadki, zanieczyszczenie roli chwastem. Jęczmień ten nie lubi, aby go przykrywać bardzo (głęboko); dostateczna dłań jest 1 do 1¼ cala głębokości. Przyoruje się zaś tylko na gruntach lekkich.

6. *Pielęgnowanie siéwu.*

Rozmaite chwasty tylko przez pielonkę wyplenić można; a że praca ta zawsze się opłaca, więc jéj zaniedbywać nie należy. Jęczmień bujnie stojący można z wierzchu zrzynać, ale ostrożnie przy tém postępować trzeba. Od długo trwającéj mokrości, zimnéj i suchéj pogody zazwyczaj jęczmień żułknieje. Rolnik tylko wpierwszym razie coś zaradzić może. Jeżeli krótko po zasiéwie utworzy się na jęczmieniu w skutek nagłego deszczu skorupa, tedy ją bronami lub też kolczytym walcem połamać należy.

6) *Sprzęt i zbiór.*

Nie trzeba nigdy dopuścić, aby jęczmień przestał, gdyż w tym razie obłamują się kłosy. Gdy tego jednak uniknąć nie można, trzeba go zbierać w godzinach porannych po rosie. Sprzęt jęczmienia rozpoczyna się wtenczas, gdy już żółknie; lecz zwozi go się dopiero, gdy już całkiem wysechł. Musi więc leżeć na pokosach około 5—8 dni. Małe deszcze jęczmieniowi nie szkodzą. Jeżeli jest ciągła mokrość, wiąże się jęczmień w małe snopki i układa w mędle. Najprzewiewniejsze miejsca w stodole przeznaczają się potém takiemu jęczmieniowi, by zapobiedz potnieniu i zatęchnieniu. Mokro zwiezionego i deszczem skropionego jęczmienia nie chętnie kupują piwowarzy. Zbiór jęczmienia zmniejsza się mniéj więcéj przez zarazę główni. W przecięciu liczyć można na $7\frac{1}{2}$ ziarna zbioru, a w latach urodzajnych i na 30 ziarno i około 16 cetnarów słomy.

Czterorzędowy jęczmień latowy.

1) *Klimat i grunt*

Jęczmień ten szczególniéj odpowiedni dla takich okolic, które mają krótkie lato, z którego względu téż uprawiają go w północnych Niemczech, w Prusach, w Polsce i w częściach południowo-wschodnich Rossji, więcéj jak poprzedniego. Grunta glinkowe bardzo spoiste nie barzdo mu plażą; udaje się atoli dobrze na czwartéj i piątéj klassie gruntu, a na siódméj wtenczas, gdy się znajduje w dobrze mierzwionym stanie. Na gruntach glinkowych już i z tego względu nie bardzo się udaje, że te późno się ogrzewając, nie dozwalają rychłéj uprawy i dostatecznego spulchnienia.

2) *Następstwo roślin.*

Jęczmień ten na wpływ poprzedzających go roślin mniéj jest dbały, jak poprzedni dwurzędowy, i udaje się równie dobrze po roślinach okopowych, jak po zbożu kłoskowém, byle tylko rola miała dostateczną siłę i odpowiednią uprawę.

3) *Uprawa gruntu*

Uprawa pod jęczmień ten polega głównie na tém, aby rola jak najdrobniéj pokruszoną była; pierwszy podór równie na zimę jak na wiosnę nastąpić może, jeżeli tylko osiągnie się należyte skruszenie, do czego przynajmniéj trzyrazowa órka i włóczka koniecznie jest potrzebna. Przy dobrem spulchnieniu sieją w niektórych okolicach jęczmień ten pod skibę.

4) *Nawóz.*

Co się wyrzekło w tym względzie przy poprzednim jęczmieniu, to samo się dotyczeć może i niniejszego.

5) *Czas siewu i ilość wysiewu.*

Czas siewu przypada w pierwszą połowę Czerwca, wysiewa się na morgę $1\frac{1}{2}$ do $1\frac{1}{4}$ szefla.

6) *Pielęgnowanie siéwu.*

Jest takie same jak dwurzędowego jęczmienia.

6) *Sprzęt i plon.*

Kłosy tego jęczmienia łatwo się obłamują, dla tego przy sprzęcie jego bardzo ostrożnie postępować należy, z którégo téż względu nigdy go w południowych godzinach zbierać nie trzeba. Plon jest o $\frac{1}{4}$ część mniejszy jak dwurzędowego. Morga wydaje około 8 do 20 szefli ziarna a mniéj więcéj 10 centnarów słomy.

(Dalszy ciąg nastąpi.

ZMIANOWANIE, CZYLI PŁODOZMIAN.

(Dalszy ciąg).

Patrz Ner 26.

Gospodarstwo wspólne, czyli pastwiskowe.

Dla podlejszego gruntu piaskowego

1. ugór namierzwiony,
2. żyto,
3. żyto ścierniskowe,
4. owies,
5. pastwisko,
6. pastwisko,
7. pastwisko.

Dla dóbr z obfitemi łąkami i ze znacznym sianozbiorem.

1. ugór namierzwiony,
2. ozimina,
3. jęczmień (albo zamiast 3, 4.)
4. len, kartofle (albo zamiast 4, 3.) i rośliny strączkowe,
5. czerwona koniczyna i ścierniskowe żyto,
6. pastwisko
7. i 8. pastwisko

Dla gruntu dobrego, nad brzegami morza baltyckiego:

1. pół ugoru, namierzwione, pół pastwiska,
2. pół rzepaku, pół ugoru,
3. pszenica,
4. jęcmień,

5. pół koniczyny, ćwierć (¼) podmierzwionych roślin okopowych, ¼ grochu i bobu na mierzwie,
6. ozimina,
7. owies z koniczyną,
8. pastwisko,
9. pastwitko.

Dziesięcio poletkowe gospodarstwo wspólne ma zazwyczaj 2 poletka ugoru, 4 poletka zbóż i 4 pastwiska, i może się utrzymać w sile choć przy nie wielu łąkach. Nie utrzymałoby się atoli już przy 5 poletkach zboża.

Jedenasto poletkowe gospodarstwo ma 2 ugorowe, 5 zbożowych, a 4 pastwiskowe poletka. Po pierwszym, nie mierzwionym ugorze zabiera dwa, a po wymierzwionym trzy siéwy. Gospodarstwo to ustąpiło w najwięcéj miejscach siedmiopoletkowemu, wspólnemu płodozmianowi.

Dwunastopoletkowe gospodarstwo utrzymać się wtenczas tylko może; jeżeli ugor pierwszy słabo, a drugi mocno się namierzwi. I to ustąpiło zazwyczaj siedmioletkowemu gospodarstwu.

Niektóre markczańskie, wspólne gospodarstwa.

1. perki mierzwione, i ugór mierzwiony,
2. jęczmień często z koniczyną, żyto,
3. groch albo żyto (koniczyna), owies z białą koniczyną,
4. pastwisko,
5. pastwisko,
6. pastwisko,
7. czysty ugór,
8. ozimina i
9. jarzyna;

albo też

1. kartofle namierzwione, i ugór namierzwiony,
2. jęczmień, często z koniczyną, żyto,
3. groch albo żyto, koniczyna, owies,
4. żyto z białą koniczyną,
5. 6. i 7. pastwisko,
8. odłóg
9. ozimina,
10. jarzyna.

Wspomniane gospodarstwa wspólne, mają niekiedy 11 do 13 poletek, n. p.

1. odług,
2. ozimina,
3. owies,
4. kartofle i rzepa namierzwione,
5. jęczmień,
6. groch,
7. żyto,
8. ugór, namierzwiony,
9. żyto,
10. jarzyna z koniczyną,
11. koniczyna do cięcia,
12. pastwisko i
13. pastwisko.

Niektóre holsztyńskie gospodarstwa wspólne.

Dla gruntu średniego i lżéjszego.

1. owies odłogowy
2. ugór namierzwiony,
3. ozimina,
4. jęczmień,
5. owies, żyto,
6. sianozbiór.
7. pastwisko;
8. pastwisko,
9. pastwisko i
10. pastwisko.

Jeżeli brakuje gruntowi porostu trawy, tedy pod 5 zasiać nasienia trawy.

Dla ciężkiego grnntu

1. ugór namierzwiony,
2. ozimina,
3. jęczmień,
4. owies,
5, owies z nasieniem trawy,
6. do 9. pastwisko.

(Dalszy ciąg nastąpi).

Średnie ceny żynoścna targh Warsawy i Pragi.

Dnia 26 Marca (7 Kwietnia) 1855 r.

	Od rs.	Od kop.	Do rs.	Do kop.
Zyta czetwert	10	9		
Pszenicy	13	28		
"				
Grochu	—	—		
" cukrowego	—	—		
Fasoli	—	—		
Gryki	—	—		
Jęczmienia	—	—		
Owsa	—	—		
Mąki pszen. przedniéj	—	—		
" ordynarnéj	13	12		
" żytnéj pytlowéj	10	—		
" gryczanéj	—	—		
Kaszy jaglanéj	—	—		
" gryczanéj zw.	—	—		
" drobnéj	—	—		
" jęczm. perł.	—	—		
" " ordyn.	9	84		
Siana pud	—	36		

	Od rs.	Od kop.	Do rs.	Do kop.
Siana fura 1-konna	3	75	5	25
" " 2-konna	6	45	7	65
Słomy pud	—	21	—	—
" fura zwycz.	2	40	3	90
Drzewa sosn. sążeń	—	—	—	—
Wół dobry	39	—	68	—
" średni	32	—	38	—
" lichy	20	—	31	—
Ciele	3	28	—	—
Baran	—	—	—	—
Wieprz dobry	17	—	30	—
" średni	14	—	16	—
" lichy	11	—	13	—
Masła pud	8	40	—	—
Słoniny "	5	80	—	—
Kartofli czetwert	4	67	—	—
Okowity wiadro	—	—	—	—
Szumówki wiadro	—	—	—	—

Sprowadzono w dniu 31 Marca roku bież. 1855 z Cesarstwa Rossyjskiego przez tutejszych kupców: wołów sztuk 253, z różnych miejsc Królestwa 193, ogółem wołów sztuk 446, wieprzy 176, cieląt 1852; z tych zakupili rzeźnicy tutejsi wołów sztuk 346, wieprzy 150 cielęta wszystkie.

KURS GIEŁDY WARSZAWSKIEJ.

Dnia 23 Marca (4 Kwietnia) 1855 roku.	ŻĄDAJĄ Rs.	ŻĄDAJĄ kop.	DAJĄ Rs.	DAJĄ kop.
MONETY.				
Pół-Imperyały	5	29	—	—
Hollenderskie dukaty nowe	—	—	—	—
PAPIERY.				
Obligi skarbowe 4-proc. za 100 rs. oprócz kuponu	78	48	—	—
Listy zast. białe II okresu (oprocz kuponu) za 100 zł.	—	—	—	—
" " " III " " " za 15 rs.	—		15	3
" " Serye wylosowane	—	—	—	—
Obligacye cząstkowe na 500 zł. oprócz kuponu	—	—	—	—
Certyfikaty Banku lit. B. na 200 zł. bez procentu.	—	—	—	—
Dowody Kom. Centr. Likwid. za 100 zł.	—	—	—	—
Nowa rosyjska pożyczka z r. 1854 oprócz kuponu	—	—	—	—
WEXLE.				
Berlin 100 talarów . . . 2 m.	99	—	—	—
Gdańsk 100 tal. . . . 2 m.	—	—	—	—
Hamburg 300 BMk. . . . 2 m.	148	95	—	—
Londyn 1 funt sterl. . . . 3 m.	6	57	6	55½
Petersburg 100 rs. . . . 1 m.	99	33	—	—
Paryż 300 franków . . . 2 m.	78	10	—	—
Wiedeń 150 złr. . . . 1 m.	81	45	—	—
Wrocław 100 tal. . . . 2 m.	—	—	—	—

Wartość Kuponu bieżącego od Obligów skarbowych rs. — kop. $3^{1}/_{3}$

" " " od Listów zastawnych kop. $16^{5}/_{6}$

Nowa rossyjska pożyczka rs. 2 kop. $33^{3}/_{9}$.

W drukarni J. Unger.—Wolno drukować.—W Warszawie dnia 26 Marca (7 Kwietnia) 1855 roku.— Starszy Cenzor, sekretarz kolegjalny, T. Hertz.